

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput quintum. Quomodo Franciscus I. Rex Galliae regnum à periculo &
interitu vindicavit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

remittebat: iniquum esse ducens, ut quod ab unius dependet arbitrio, ad plurium judicia referatur. Quia vero sciebat Lutherus, quanti Melanchthon passim ab omnibus in Germania fieret, consilium ejus sive opinionem de moderandis religionis controversiis vellicare aperte non audebat, quamvis privatim ea de re sæpe conquereretur. Reliquos concordia à Melanchthone proposita articulos omittere, tanto periculosiores quanto propius à Catholica religione aberant. Nunc ad institutum revertor.

QUOMODO FRANCISCUS I. REX GAL-
liæ regnum à periculo & interitu vindicavit.

CAPUT QUINTUM.
ARGUMENTUM.

- I. *Lutheranorum machinationes.*
- II. *Eorum audacia rex offenditur.*
- III. *Regis oratio.*
- IV. *Sex Lutherani combusti.*
- V. *Catholica Ecclesia Francisco I. Galliarum regi, & Carolo V. Imperatori salutem suam & incolumitatem debet.*
- VI. *Franciscus I. Rex insigni à Theodoro Beza injuria affectus.*

QUAMQUAM vero Lutherani, ob tot undique objecta impedimenta & obstructos ferme omni ex parte aditus, inter spem ac metum diu ambigui hærent; animum tamen nequaquam despondentes, quanto acius premebantur, tanto obnitebantur & ipsi pertinacius, neque ullam plane artem omitebant, qua conatus suos promoveri posse sperabant. Verum ecce, dum jam in portu navigare sibi, ac voti compotes videntur, contrario vento abrepti, pæne naufragium fecerunt. Neque enim eo contenti quod passim per totum regnū libellos suos Latina & Gallica lingua scriptos disseminassent, etiam in secretis regis conclave, pueri cujusdam, qui myropola regio, Ferrero nomine, inferviebat, ad id opera abusi, complusculas scedulas & chartas intulerunt, immo in ipso cœnaculo sparserunt. Quin eò progressa est ipsorum insolentia, perpetua hæreseos comes, ut cubiculi regii janua nescio quæ Edicta affixerint, quibus Regi, nisi novo Evangelio locum daret, divina ira denunciabatur. Quod die cernere erat Fontis-bellaquei vel Lupariae portis, itemq; in cœpitis passim & triviis urbis Pa-

rificensis libellos ejusmodi, tam scriptos quam typis expressos, magno numero affixos, adeo ut annus quidam ejus tēporis nomen inde acceperit, vulgo *L'annee des placarts*, id est, Annus libellorum sive Pasquillorum dictus. In his tota Ecclesia omnique ejus ordo & politia lacerabatur, in SS. Missæ sacrificium præcipue horrendæ effundebantur blasphemiae, hoc tandem addito Epilogo: Omnes Episcopos & sacerdotes esse pseudoprophetas, dånabiles, seductores, apostatas, lupos, mercenarios, idololatrias, impostores, mendaces, proditores, fures, blasphematores, execrables, animarū homicidas, Jesu Christi abnegatores, divini honoris prædones, ipsi diabolis deteriores. Hæc elogia sunt, quæ in famoso libello, Novi-castris apud Helvetios impresso, & à Farello, ut creditur, cõposito, sacro ordini tribuuntur: quæ in idem secundo libro hæreticorum Martyrologii inserta leguntur: dignum scilicet tali opere frontispicium. Hoc imprudenti zelo, ait auctor ejusdem Historiæ Ecclesiasticæ, rē & spem omnem fuisse everfam, Rege penitus alienato, qui jam, ut ipsi dicunt, gustum aliquem veritatis perceperat, adeo ut & à sorore Navarrae regina & duobus Langæis fratribus, quorum alter Episcopus erat Parisiensis, persuasus, magnum illum Philippum Melanchthonem, ad cognoscendam plenius causam ad se evocavit.

Porro optimus hic & sapientissimus Princeps, tanto in religione sua constantior quanto magis impugnabatur, impudentissimorum hominum sub Reformationis prætextu Ecclesiæ exitium molientium, nec à minis interim abstinentium, audacia atque insolentia offensus, in ejusmodi libellorū auctores diligenter inquiri iussit. Neque enim quidquam sibi antiquius ac prius habendum existimabat, quam ut laudem illam & honorem quem Pius II. ad Ludovicum XI. scribens, Regibus nostris tribuit, illibatam ad posteros transmitteret: Nimirum Franciæ Regum proprium esse, Catholicam religionem & Ecclesiastici ordinis dignitatē tueri. Quemadmodum vero incendia sæpe non aqua tantum, sed ædificiorum demolitione restinguuntur, ut scilicet materia & alimentum igni subtrahatur, sic Rex mandavit, quo hæresi gliscenti statim obviaretur, ut sine ulla tergiversatione vel exceptione ii qui Ecclesiæ rebellarent, & de Fide Catholica male sentirent, severe coercerentur, atq; insanabiles è medio tollerentur. Hinc rogi exstructi atq; incensi, hinc patibula & furcæ, futura Lutheranorū diversoria, erecta sunt: quod quidem unicum contagiosum hujus

hujus mali auerruncandi ac profligandi remedium videtur : Erat tum supremi senatus Cancellarius Antonius Pratenfis, quo suadente, ac rege auctore, varia Edicta contra Novatores illos publicata sunt. Quia vero rex non ignorabat quam avido novitatis ingenio essent Galli, adeo ut malo illi non nisi divino auxilio occurri posse videretur; ipse vero nihil magis cuperet quam titulum illum à Carolo magno sibi ac prædecessoribus quasi per manus traditum, ad posteros illibatam transmittere: edixit, ut sollemnis supplicatio Lutetiæ haberetur, cui ipse interfuit, pedibus incedens capite nudo, manibus ardentem cereum gestans; comitantibus regis liberis, cognatis ac reliquis Principibus, universo Curia Parisiensis Senatu, & exterorum Regum ac Principum Oratoribus, innumera denique promiscuæ plebis multitudine. Inde in Curiam Episcopalem reversus rex, è loco æditiore primores ad se vocatos sic alloquutus est.

Si in verbis quæ ad vos facturus sum, nullum artificiosæ orationis vestigium apparebit, minus mirum vobis videri debet: quandoquidem ejus rei de qua vobis dicere constitui, nimirum divini honoris studium ac zelus, ita animum meum inflammat, ut quid prius aut posterius dicam fere nesciã; animadvertens quam graviter Rex ille regum, per quem nos regnamus, & cujus ego in regno sum vicarius, ad id constitutus ut sanctam ejus voluntatem fieri faciam; videns, inquam, quam graviter Deus passim offendatur; & malitiam atque acerbam pestem eorum considerans, qui florentissimã, ac tot sæculis à supremo Rege defensam ac conservatam Francorum Monarchiam nõ debilitare modo, verum etiam plane evertere conantur. Fateor sane, etiam antehac sæpe gravissima mala in regnum hoc incubuisse: constat tamen superiores Reges prædecessores meos in Christiana & Catholica religione constanter semper perseverasse, & CHRISTIANISSIMORUM regum titulum illibatam ad posteros transmississe, quem nos etiam hodieque portamus, & Deo auxiliante, ad finem usque vitæ portabimus. Ac licet bona hæc nostra Parisiensis civitas semper antehac præ ceteris velut caput atque exemplare speculũ omnium vere Christianorum fuerit; nuper tamen Novatores quidam exstiterunt, qui salutari doctrina destituti, atque errorum tenebris obfuscati, tam Sanctorum precibus suis apud Deum pro nobis intercedentium, quã ipsius Jesu Christi, sine quo nihil bene aut feliciter agere possumus, honorem vellicare aggressi sunt.

Turpe ergo sane nobis fuerit, si quantum in nobis est, deterrimos istos homines non confundamus, atque etiam exstirpemus. Atque hanc ob causam ego vos huc evocatos monere ac rogare volui, ut omnes sinistras de religione opiniones, quibus periculũ est ac inter vos committamini, ex animo ejiciatis, tũ liberos vestros, familiares & domesticos in Catholica fidei obedientia contineatis; adeoque etiam si quem contagiosa hac peste infectũ noveritis, sive is etiam frater, cognatus aut affinis vester fuerit, eũ indicare non dubitetis, ne silentio vestro vos ipsos quoque tanti maleficii reos ostendatis. Ad me quod attinet, qui Rex vester sũ, si quod membrorum meorum detestabili illa cõtatione infectum scirem, lubenter id abscondendum vobis præbiturus, imò si quem liberorum meorum ista secta irretitum deprehenderem, ultro eum ipse sim sacrificaturus. Quia vero studium vestrum & zelum erga Catholicam religionem & Jesu Christi honorem liquido perspexi, etiam atque etiam vos moneo ac rogo, ut in eo persistatis. Quod si feceritis, vobiscum ego vivam atque agam, ut bonum regem decet, operamque dabo, ut in bona pace ac tranquillitate, tanquam fideles subditi ac veri & Catholici Christiani honeste vitam traducatis.

Hæc fatus illachrymari cœpit: quæ res etiam adstantibus lachrymas expressit, omnibus una voce acclamantibus ac protestantibus, se in Catholica religione vivere velle ac mori. Deinde iterum preces ac supplicationes in D. Genovesæ templo habitæ sunt. Et quia rex Justitiaris mandaverat, ut in Edicta sua de religione spernentes, sine ulla conniventia severe animadvertent, eodem die sex Lutherani à Curia rei peracti ac damnati, & ut eorum exemplo reliqui terrerentur, igne cremati sunt: quo facto Lutheranorum animi mirum in modum consternati sunt & attoniti, adeo ut multi qui jam iter è Germania in Galliam adornarant, veluti viso ac calcato serpente refugerint; multi econtra è Galliis in Germaniam & Helvetiam se receperint, ne Vulcano consecrarentur. Ab his instigati Protestantes Principes apud regem per litteras intercesserunt, ut cum religionis suæ sociis mitius ageret. Ista vero supplicia sequenti capite repræsentabo, & bonos illos martyres, scilicet in theatrum hoc nostrum producam, ut omnibus constet quam vere ac juste hæretici de istorum constantia gloriantur: cujus specie tamen diabolus multos decepit. Quia vero tum Gallia undiquaque oppugnabatur, rex Langæum iterum in Germaniam ablegavit, ut Protestantium animos

animos severitate illa quamvis iusta suppliciorum exulceratos, demulceret ac reconciliaret, quum in-
terim nihilominus Edicta contra Lutheranos ex-
sequutioni mandarentur. Hac Legatione Langæus
id à Protestantibus meruit, ut (sicut Historia sæ-
pius à nobis citata loquitur) non tam Dei quam re-
gis voluntati in eo obsequutus esse dictus sit.

V. Ex quo factum est, ut quamdiu Franciscus I.
rex vixit, hæresis tamquam compedibus illigata,
nusquam potuerit progredi, aut stabiliri. Tanto e-
nim studio pro Dei honore & tranquillitate Eccle-
siæ, rex excubabat, ut omnes hæreticorum fraudes
facile deprehenderet, eluderet atque elideret. Vix
Sisyphi illi saxum illud suum contra montem pro-
voluere cœperant, quum statim regia manus ad-
fuit, rursusque illud ad imum usque dejecit. Nec
tamen cessabant hæretici, sed labore velut in or-
bem redeunte, ut alter ille Sisyphus, qui protruden-

Saxum, sudans, nitendo, non proficit hilum.

spe omni tandem frustratos se viderant Fateamur
libere quod fatendum est, nisi Christianissimi hu-
jus regis tanta cura & sollicitudo in conservanda
Catholica religione intervenisset, ardentissimum
illum Gallorum erga eandem ardorem ac zelum in
glaciem abiturum fuisse. Et quamvis regis ani-
mus, ut supra diximus, undique omnibus machi-
nis oppugnaretur, divina tamen providentia fir-
mus atque immotus perstitit, ejusque exemplo ce-
teri etiam, quantumvis novitatis avidi, in officio
permanerunt. Hinc illud quod in supra citata Hi-
storia scriptum exstat: *Magnates tum capisse volun-
tates suas & affectus ad regis voluntatem accommoda-
re, & paulatim in Sacra Scriptura (id est, Novi E-
vangeli) lectione tepidiores, tandem etiam omnibus
aliis deteriores factos esse. Quod si alter horum Monar-
charum, Franciscus aut Carolus, sectariorum causam
suscepisset, sine dubio hæresis dimidium veluti
Christianitatis orbem inundatura fuerat. At illi
velut ob imperii æmulationem simultates exerce-
bant; sic in Catholica Ecclesiæ defensione mutuis
studiis conspirabant; uterque S. Sedis observandis-
simi, & acerrimi Lutheranorum hostes.*

Hinc ille qui virorum doctrina & pietate illu-
strium, id est, omnis generis hæreticorum (neque
enim aliud nomen reperio, quo miscellaneam illam
diversarum sectarum hominum, quorum in libro
illo elogio pulchra scilicet descripta exstant, collu-
viem comprehendam) ille, inquam, qui suæ farine
hominum Icones divulgavit, excusat se, quod inter

eos regi quoque huic nostro locum esse voluerit,
quasi tali honore, credo, minus digno. Sic enim lo-
quitur: *Ne tu agre fer, rex potentissime (neque enim
Christianissimi eum nomine dignatur) quod huic qu-
que libro, quamvis iis, tantum quibus tu vivos acerrime
adversatus es, dedicato, tuum nomen insertum est.*
Et tu, Christiane lector, ne indignare, quod hic
quoque ejus vides imaginem, qui puræ doctrinæ sū-
mus fuit adversarius. Quæ quidem ille ideo dicit,
quod ejus imaginem post quinquaginta duorum Mi-
nistrorum, diversarum & inter se pugnantium sectarum,
collocasset, atque ita cum famelicis illis Pæda-
gogis, Monachis incestuosus, scholaribus & sacer-
dotibus luxuriosis ac dissolutis, qui inferni thronū
stabilire, & divina ac cælestia religionis mysteria
proculcare conati sunt, conjunxisset: in quo sane tam
gloriosi Principis memoriam ac famam, non parum
læsit. O picturas illas incompatibiles, hominū mu-
torum quidem, nihilo tamen minus inter se digla-
diantium! Omnia hic muta sunt fateor: at in ipso ta-
men silentio dissonum quoddam murmur variarum
& pugnantium doctrinarum auditur. An vero non
dico tam magnus ac potens, sed tam pius ac religio-
sus Princeps inter illos, turbarum ac seditionū so-
mites, inter Claustrorum monasticorum excrē-
ta, inter scholasticas ac pædagogicas sordes, inter
omnis impietatis inquinamenta collocari debuit?
Conjunctio sane hæc vel mixtura nullam omnino
habet proportionem. Consociatio hæc transfuga-
rum ab Ecclesia cum Rege Christianissimo & pri-
mogenito Ecclesiæ filio valde dispar est & mostro-
sa. An tu mi homo, tanti regis nomen ac gloriā, et-
iam præstantissimorum Scriptorum stilo majorem
ac digniorem, tam exiguo contemti libelli angulo
comprehendi posse putas: illius forte exemplū imi-
tatus, qui integrā Homeri Iliada minutissimis li-
teris descriptā, nuci inclusit. Nūquid potius, o ma-
gne & invictæ Monarcha, locū Xerxis aut Alexandri
magni dignitati, pompæ & magnificentiæ æquale
merebaris; quorum hic Athon montem pro statua
sibi efformari iussit? Itane hominē sub imperio tuo
natum, hæreditario illo Galliæ regibus titulo
defraudare, & tamquam Jesu Christi Adversarium
infamare. Neque tamen rex optimus omni illa sua
vigilantia & cura impedire potuit, quo minus divi-
na contra peccata nostra exardente indignatione,
gravissimis malis ac miseriis in regnum hoc aditus
fuerit patefactus. Spes quidē fuerat, fore ut hære-
ticorū cineribus hæresis sepeliatur; quæ tamē sub-
inde repullulavit, divinæ iræ & præcæcia & admi-
nistrata.

nistra. Sejuncta sunt longe divina ab humanis cō-
silia. Quæ hominibus uno modo deliberata sunt,
Deus alio exsequi solet: ac justitiæ suæ malleo homi-
nū corda quovis ferro & adamante duriora prius
ferire non cessat, quam emollita fuerint, & divine
se subiecerint voluntati. Vidimus hætenus Hære-
ses in Francia ortum & progressum; non multo
post ejusdem decrementum, ac tandem quibus ad
futurum sæculum vivere contigerit, præcipitem
visuri ruinam: Interea vero miserorū illorum atq;
obscætorum hominum supplicia lectori repræ-
sentemus, eorumq; inter ferrum ac medios ignes,
quibus tamquam Sathanæ martyres ustulandi ob-
jecti sunt, pertinaciam expendamus.

QVOMODO DIABOLVS TAMQVAM DEI
Simia, suos quoque habeat martyres.

CAPUT SEXTUM.

ARGVMENTVM.

- I. Quanto inculpatus in speciem vivunt heretici,
tanto magis nocent.
- II. Heresis ex pseudomartyrum suorum pervicacia
magna cepit incrementa.
- III. Hereticorum supplicia Catholica Ecclesie ma-
gis nocuerunt, quam profuerunt.
- IV. Potest hereticus pro Iesu Christo mortem obire,
nec tamen propterea Martyris nomen meretur.
- V. De vera & ficta constantia.
- VI. Etiam diabolus suos habet martyres.

PAntheram ajunt rerum Naturalium scripto-
res tam suavem spirare odorem, ac pellē ha-
bere tam pulcra versicolorum macularū varietate
distinctam, ut reliquas feras ad sese alliciat, & ille-
ctas devoret: utpote omnium maxime ferum & sæ-
vum animal, quod & nominis ipsa testatur ratio,
à τὸν & θῆρ, id est, omnimoda feritate derivati.
Ejusdem naturæ & ingenii est diabolus, dū nimirū
hæreticorum feritatem & sordes suaveolenti qua-
dam & grata virtutum specie tegit, eaq; simplicium
animos ad se allicit, quos deinde illa infernalis pā-
thera ferino suo rictu deglutit ac devorat. Hinc est
quod plerunque hæreticos videmus initio miram
quandam vitæ ac morum integritatem præ se fer-
re, ut non sanctificati tantum, verum etiā deificati
quodammodo videantur; sicut ex Adamitarum &
Anabaptistarum exēplis hodie quoq; patet. Acqui-
santō ab hoc hominum genere majus est periculū,

quod sub persona hac simulata inveteratam suam
malitiam celant, & sub vultu nive ac marmore cā-
didiorē animum ebena nigriorem ac duriorē ge-
runt. Hinc magnus ille Origenes recte dixit, ab Hæ-
reticis bonæ vitæ majus esse periculum, ut qui fa-
cilius doctrinam suam alius obrudant quam ii qui
moribus sunt dissolutis. Qui enim male vivit, ut i-
dē inquit, nō facile aliis erroneam suam doctrinā
persuadebit: at qui bonis est moribus, facile eorū
qui aurem ipsi præbent, simplicitati imponet, bon-
næ atque integræ vitæ velo perniciosam suam &
hæreticam doctrinam celans. Eoque idem monet
Origenes, ut hæreticos probam in speciem vitam
agentes in primis fugiamus, ut quorum mores non
tam à Deo quam à diabolo dirigantur: & quorum
bona opera velut esca sunt, quā diabolus hamo er-
roris inducit. Idem ante Origenē S. dixit Ignatius,
monens, Ut eos qui novam adferunt doctrinā, et-
iamsi homines sint fide digni, etiamsi frequenter
jejunent, etiamsi castitatem sollicitè custodiāt, et-
iamsi miracula faciant, adeoque Prophetico spiri-
tu sint præditi, tanquam lupos ovilis pellibus te-
ctos, fugiamus, atque etiamsi bona sua pauperibus
erogent, etiamsi miracula faciant, montes trans-
ferant, & per medios ignes, ad conciliandam opi-
nionibus suis fidem, transeant, horrori nihilomi-
nus atque abominationi habeamus.

Hæc vitæ ac morū, Christianis digna, si exteriora
spectes, simplicitate ac modestia, primo Luthe-
rani, ac deinde Calvinistæ multos in Gallia dece-
perunt: qui quū credere nō possent, falsam doctri-
nam vitæ tam sanctæ atq; innocentis comitē esse
posse, nec sub tam exquisito Anchisæ ducis vestitu
tam sædā eluviē latere, majorū deserta religione,
ad homines ejusmodi nihil nisi meram sanctitatē
spirantes, defecerunt. Nihil illis frequentius in ore
erat quam Iesu Christi nomen: nullū aliud jus-
jurandum quam unum illud *Certe* vel *Ita*, inter eos
audiebatur. Sicut omnis luxus, superbix, & cetero-
rum in Mundo, ac præsertim apud Catholicos,
ut illi jaebant, frequentium vitiorū hostes se pro-
ferebantur. In festis solennioribus & epulis loco ti-
biarū & chorearum, sublatis mensis, ex Bibliis ali-
quid legebatur, aut spiritualis quædā catio, in pri-
mis Psalmus aliquis, postquā is liber in rhy-
mos redactus fuit, cantillabatur. Femina in primis sin-
gularē in vestitu & habitu modestiam præ se fere-
bant, sic ut in publico Evæ quædā dolentes, aut Ma-
riæ Magdalenæ pœnitentes viderentur, ut Tertul-
de sui ævi mulierib⁹ loquitur. Viri toti mortificati,
Gg
Spiri-